Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTO

TILINPÄÄTÖS

MAKERA 2025

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Sisällysluettelo

Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera) 3

Tunnusluvut, Milj.€..... 3

1. Toimintakertomus 4

1.1. Johdon katsaus 4

1.2. Vaikuttavuus 6

1.2.1. Toiminnan vaikuttavuus 6

1.3. Toiminnallinen tehokkuus 7

1.4. Tuotokset ja laadunhallinta 8

1.4.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet 8

1.5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen 15

1.6. Tilinpäätösanalyysi 16

1.6.1. Rahoituksen rakenne..... 16

1.6.2. Käyttösuunnitelman toteutuminen..... 17

1.6.3. Tuotto- ja kululaskelma 18

1.6.4. Tase 19

1.6.5. Rahaston rahoituslaskelma 22

1.7. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma 22

1.8. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä 22

2. Tuotto- ja kululaskelma 23

3. Tase 24

4. Rahoituslaskelma 25

5. Liitetiedot..... 26

6. Allekirjoitukset 37

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)

Maatalouden kehittämisrahaston tarkoituksena on parantaa maatilatalouden rakennetta, edistää maaseutuelinkeinoja, parantaa maaseudun elinolosuhteita ja toimeentulomahdollisuuksia.

Hallinnonala
Maa- ja metsätalousministeriö

Säädösperusta
Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta (657/1966)

Johtokunta
1.1.2025-31.12.2025

Minna-Mari Kaila (pj), Joona Huhtakangas, Jani Lehto (vpj), Jyri Inha, Sanna Koivumäki, Marjatta Koskinen, Juha Lappalainen, Jonas Laxåback, Esko Leinonen

Varojen muodostuminen
Määrärahasiirto valtion talousarviosta, lainojen korot ja lyhennykset

Varojen käyttö
Investointi- ja muut avustukset, valtiontakaukset

Tunnusluvut, Milj.€

	2025	2024
Tuotot	3,3	4,6
Kulut	20,3	51,8
Varoja käytettävissä	111,1	121,3
Lainojen korot ja lyhennykset	2,4	2,6
Siirto talousarviosta	0,0	0,0
Edelliseltä vuodelta siirtyneet sitomattomat varat	105,5	114,2
Muut tulot	1,3	1,3
Taseen loppusumma	304,3	319,2
josta pitkäaikaiset lainasaamiset	6,0	7,7
Taseen ulkopuoliset vastuut	77,9	88,5
Menoja sidottiin	19,4	15,8
josta avustuksia	10,7	5,5
Investointiavustuspäätöksiä (kpl)	377	293

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (jäljempänä *CAP-suunnitelma*) rahoituskaudella 2023–2027 maatalouden investointiavustukset rahoitetaan pääosin EU-osarahoitteisina valtion talousarviosta. Vielä vuonna 2020 maatilatalouden kehittämisrahastosta (jäljempänä *Makera*) rahoitettiin lähes sadalla miljoonalla eurolla kokonaan kansallisesti maatalouden investointeja. Makerasta rahoitetaan kansallisesti osana CAP-suunnitelmaa maatilojen energiatuotantoon ja –käyttöön sekä huoltovarmuuteen liittyviä investointeja 28,0 miljoonalla eurolla. Porotalouden tukea sen sijaan myönnetään kokonaan kansallisena Makerasta erillään CAP-suunnitelmasta mm. elinkeinonharjoittajan investointitukena ja nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukena.

Makeran kulutusmenoista maksettavien avustusten määrän pienentyessä Makerasta osoitettava maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoitus on noussut Makeran käyttösuunnitelman kulutusmenojen menokohteista määrällisesti keskeiseksi menoeräksi; vuosittainen osuus on viime vuosina ollut 5,0 miljoonaa euroa. Lisäksi Makerasta myönnetään valtiontakauksia maa- ja porotalouden investoinneille. Valtiontakausvastuut hoidetaan Makeran varoin.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan Makerasta myönnettävät avustukset tulivat valtiontalouden kehyksen piiriin:

> *”Kehyksen piiriin liitetään Valtion asuntorahaston ja Maatilatalouden kehittämisrahaston talous siltä osin, kuin talousarvion perusteluissa otetaan kantaa niiden menojen määriin. Tältä osin siirrot talousarviosta näihin rahastoihin jäävät vastaavasti kehyksen ulkopuolelle.”*
> (Liite A. Kehyssääntö, kappale 10)

Kirjaus tarkoittaa käytännössä sitä, että maa- ja metsätalousministeriön pääluokan julkisen talouden suunnitelmassa todetaan nelivuotisen kehyskauden avustustaso (Makeran kulutusmenoihin kuuluvat avustukset). Tämän perusteella valtion vuotuisessa talousarviossa tarkastellaan tarpeellisin osin kyseisiä avustuksia ja niiden tasoa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan ei sisälly linjauksia Makeran pääomittamisesta.

Makeran rahoituksessa maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007, jäljempänä *rakennetukilaki*) mukaiseen maatilojen energiantuotantoon ja –käyttöön sekä muihin huoltovarmuuteen liittyviin investointeihin on varattuna 28,0 miljoonaa euroa vuosille 2023–2027. Nämä ns. huoltovarmuuspaketin varat on kohdistettu Makeraan vuonna 2022. Rahoituksesta myönnettiin vuonna 2023 maatalouden energiainvestointeihin 8,4 miljoonaa euroa ja 3,3 miljoonaa euroa vuonna 2024. Vuoden 2025 Makeran käyttösuunnitelmassa maatalouden energiainvestointeihin oli varattu 9,6 miljoonaa euroa ja energiainvestointeihin myönnettiin 8,3 miljoonaa euroa.

Makerasta myönnettiin avustuksia yhteensä 10,7 miljoonaa euroa. Yhteensä Makeran varoja sidottiin kertomusvuonna 19,4 miljoonaa euroa. Käytettävissä olevia varoja kertyi 111,10 miljoonaa euroa, kun varoihin lasketaan mukaan vuodelta 2024 siirtyneet sitomattomat varat.

Makeran käyttösuunnitelma vuodelle 2026 sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2027–2030 hyväksyttiin rahaston johtokunnassa 23.10.2025. Vuonna 2026 on Makeran käyttösuunnitelmassa

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

osoitettu sijoitusmenoihin 2,50 miljoonaa euroa ja kulutusmenoihin 17,12 miljoonaa euroa ja vuoden 2026 käyttösuunnitelman menoihin on osoitettu kokonaisuudessaan 19,62 miljoonaa euroa.

Makeran toimintaa on kehitetty viime vuosina tarkastelemalla menojen mahdollisia uusia rahoituslähteitä sekä kehittämällä rahaston toiminnasta tiedottamista. Erikseen on mahdollista arvioida, voisiko Makeraa käyttää maatilojen riskienhallinnassa tai muunlaisessa rahoitustoiminnassa.

Parhaillaan selvitetään myös valtion hallinnoiman peltopankin toteuttamisen mahdollisuuksia. Sillä mahdollistettaisiin maatalouden ilmastotavoitteiden toteutumista mm. pellonraivauksien vähentämisen ja tuotantopanosten tehokkaamman käytön kautta. Peltopankki voisi olla myös työkalu runsaspäästöisten peltojen ohjaamisessa ilmastoystävällisempiin viljelymuotoihin. Peltopankki-pilotin maanostotoiminta Makerasta ajoittui vuosille 2023- 2025 ja kohteiden suunnittelu ja toteutus jatkuu vuodesta 2026 eteenpäin. Tuloksia pilotista raportoidaan Makeran johtokunnalle vuoden 2025 lopulta alkaen.

Rahaston nykyisen johtokunnan toimikausi alkoi vuoden 2023 alusta.

Johtokunnan kokoonpano oli vuoden 2025 lopussa seuraava:

Puheenjohtaja	
osastopäällikkö	Minna-Mari Kaila

Varapuheenjohtaja	
johtaja	Jani Lehto

Jäsenet	
hallitussihteeri	Joona Huhtakangas
lainsäädäntöneuvos	Jyri Inha
neuvotteleva virkamies	Sanna Koivumäki
erityisasiantuntija	Marjatta Koskinen
tutkimuspäällikkö	Juha Lappalainen
toiminnanjohtaja	Jonas Laxåback
yksikönjohtaja	Esko Leinonen

Pysyvät asiantuntijat	
yksikön päällikkö	Timo Lehtiniemi
asiantuntija	Virpi Myllykoski
luottojohtaja	Juha-Antti Puurunen
johtaja	Teppo Pöllänen
johtaja	Kirsi Tossavainen

Johtokunnan sihteeri	
erityisasiantuntija	Aulis Kuusela
erityisasiantuntija	Kaisa Pethman

Makeran johtokunta kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi kertaa ja sähköpostikokouksia pidettiin yksi.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

1.2. Vaikuttavuus

1.2.1. Toiminnan vaikuttavuus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisiksi vaikuttavuustavoitteiksi on asetettu mm. maaseudun säilyttäminen elinvoimaisena paikkana asua ja yrittää, biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyisen kasvun edellytysten varmistaminen, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä vastuullisuus. Rakennetukien ensisijaisena tavoitteena on maatalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyn turvaaminen. Makeraan on osoitettu aikaisempina vuosina merkittävä määrä lisärahoitusta, jolla on turvattu tuotantorakennetta parantavien, kustannuksia vähentävien sekä uuden teknologian ja prosessien käyttöönottoa tukevien investointien rahoitus ja panostettu erityisesti ympäristön tilaa, eläinten hyvinvointia sekä uusiutuvan energian käyttöä edistävien investointien rahoitukseen.

Maatalouden alkutuottajat voivat hyödyntää investointien mahdollistajana Makerasta kokonaan kansallisesti rahoitettavia takauksia ja rahoituksen luonteen takia yhdistää niitä EU:n maaseuturahastosta avustuksina myönnettävään tukeen. Maatalouden rakennetukien mukaisten investointien turvaamiseksi myönnettyjen takausten rahastolle aiheuttama tappioriski vaikuttaa olevan verrattain pieni, mutta maaseutuyrittäjälle takaus voi olla ratkaiseva tekijä investoinnin toteutumiselle. Maa- ja metsätalousministeriössä ei ole tehty päätöstä osoittaa EU:n maaseuturahaston varoja rahoitusinstrumenttien käyttöön vuosille 2023–2027. Makerasta kokonaan kansallisesti myönnettävien maatalouden investointeihin kohdennettujen takausten rooli tulee jatkossa korostumaan investointien toteutumisessa entisestään.

Maatilojen, erityisesti kotieläintilojen määrän väheneminen jatkuu edelleen varsin nopeana. Maatalouden rakenteen ja tuottavuuden kehittämisessä investoinnit ovat ratkaisevassa asemassa.

Investoinneilla korvataan tuotannosta poistuvaa kapasiteettia, jotta turvattaisiin kotimainen elintarviketuotanto. Samalla kun siirrytään entistä ajanmukaisemman ja tehokkaamman teknologian käyttöön, voidaan myös parantaa tuotannon tehokkuutta, työn tuottavuutta, eläinten hyvinvointia ja yrittäjän jaksamista huomioiden entistä laajemmin ympäristöasiat ja esimerkiksi panostaa uusiutuvan energian käyttöön. Suuntaamalla tukea investointeihin tuki ohjautuu tulevaisuuteen panostaville ja toimintaa aktiivisesti kehittäville tiloille.

Tilojen keskikoko niin pinta-alan, eläinmäärien kuin tilakohtaisten tuotantomäärien perusteella mitattuna on kasvanut. Tilamäärän vähenemisestä huolimatta tuotannon kokonaismäärä on pysynyt lähes ennallaan. Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen *Synteesiraportti: Maatalouden rakennemuutoksesta yritystoiminnan muutokseen* (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2025) mukaan maatalouden investoinnit ovat lyhyellä aikavälillä yrityksen taloudelle raskaita, mutta kehitys investointien jälkeen on kuitenkin ollut kannattavaa, sillä tehdyt investoinnit ovat ylläpitäneet myöhemmin yritysten korkeampaa kannattavuutta verrattuna yrityksiin, jotka eivät ole investoineet tai laajentaneet. Viime vuosien poikkeusolosuhteet mm. markkinoilla ja investointien väheneminen ovat vaikuttaneet tuotantokapasiteettiin, jota ei nykyisellä investointitasolla pystytä ylläpitämään (*Arviointi Suomen CAP-suunnitelman vaikutuksista maatalouden kannattavuuteen ja kilpailukykyyn: Väliraportti,* EU:n yhteinen maatalouspolitiikka Suomessa – Arviointeja ja selvityksiä: 2025:7*).* Investointiavustusten rooli on investointien toteutumisen kannalta hyvin keskeisessä asemassa, sillä

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

arvioiden mukaan jopa kaksi kolmasosaa investoinneista jäisi tekemättä ilman avustusta. Samalla on keskeistä varmistua siitä, että avustukset kohdentuvat pitkäkestoisiin ja tarkoituksenmukaisiin investointeihin.

Makeran maanostotoiminnan kehittämistä enemmän ilmasto- ja ympäristövaikutuksia huomioivaksi on jatkettu vuonna 2025. Luonnonvarakeskuksen selvityksen *Peltopankkitoiminta tilusjärjestelyjen ja ilmastopäästöjen hillinnän apuvälineenä* (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 91/2021) mukaan ns. maapankki-toiminnalla olisi mahdollista toteuttaa merkittäviä kasvihuonekaasupäästövähennyksiä tilusjärjestelyjen yhteydessä. Tähän liittyen vuosina 2023–2025 oli käynnissä pilottihanke, jossa Makera toimii ilmaston ja ympäristön kannalta merkittävien alueiden välittäjänä. Kohteiden suunnittelu ja toteuttaminen jatkuu myös vuodesta 2026 eteenpäin.

Makerasta myönnettävä tutkimus- ja kehittämisrahoitus muodostaa olennaisen osan ministeriön sitomattomasta tutkimus- ja kehittämisrahoituksesta. Tutkimus tuottaa tietoa ja innovaatioita maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun kehittämiseksi ja poliittisen päätöksenteon tueksi. Viime vuosina Makerasta myönnettävän tutkimusrahoituksen käytännön vaikuttavuuteen on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Vaikuttavuuden varmistaminen lähtee jo hakujen painopisteiden valinnasta. Hankkeilta edellytetään loppuraportoinnin yhteydessä myös toimintasuosituksia (”Policy brief”). Hankkeiden arviointi- ja valintaprosessissa on korostettu hankkeita, joissa yritykset ovat mukana, ja joilla on selvä kytkentä käytännönläheiseen kehittämiseen. Näin hankkeiden tulokset saadaan vietyä nopeasti ja tarkoituksenmukaisesti käytäntöön. Makeran kulutusmenoista maksettavien avustusten määrä on pienentynyt merkittävästi viime vuosina, jolloin tutkimus- ja kehittämisrahoitus on muodostunut suurimmiksi eriksi Makeran kulutusmenoista. Vuosina 2023–2025 Makerasta on myönnetty avustuksia maatilojen energiainvestointeihin, mikä on nostanut avustukset jälleen tutkimus- ja hankerahoituksen rinnalle rahaston kulutusmenojen suurimpina erinä. Maatilojen energiainvestointien rahoittaminen on kuitenkin väliaikaista ja Makerasta osoitettavan tutkimus- ja hankerahoituksen perusteltavana pidettävää osuutta rahaston kulutusmenoista tullaan jatkossa tarkastelemaan ottaen huomioon sen yhteismitallisuus osana Makeran kulutusmenojen ja varojen kokonaisuutta.

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankerahoituksen avulla osallistutaan muiden keskeisten kansainvälisten rahoittajatahojen (EU:n ja pohjoismaisten rahoittajien väliset verkostot) kanssa laajoihin maaseutuelinkeinoja ja ruokaketjua koskeviin tutkimusohjelmiin. Euroopan unionin ja laajemmissakin puitteissa tapahtuvaan tutkimukseen osallistuminen on perusteltua muun muassa sellaisissa globaaleissa aiheissa kuin ilmastonmuutos ja sen tuomat vaikutukset, ruokaturva ja kestävä ruoantuotanto. Näillä on merkittävä vaikutus myös Suomen maaseutuelinkeinoihin ja ruokajärjestelmän kilpailukykyyn sekä vientimahdollisuuksiin.

1.3. Toiminnallinen tehokkuus

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut Makeran toiminnalle vuotta 2025 koskien seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet;

- Makeran johtokunnan tulee kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että rahaston toiminnalla edistetään hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista. Lisäksi johtokunnan tulee huomioida Orpon hallitusohjelman tavoitteiden ja rahastoa koskevien hallitusohjelmakirjausten vaikutus rahaston toimintaan.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

- CAP-suunnitelmakaudella 2023–2027 Makeran rooli valtiontakausten myöntäjänä kasvaa. Makeran johtokunnan tulee aktiivisesti kiinnittää huomiota rahaston maksuvalmiuden turvaamiseen sekä seurata rahaston vastuulle jäävien takaustappioiden määrän kehitystä.
- Makeran johtokunnan tulee kiinnittää huomiota, että tilintarkastuskertomuksessa ja MMM:n tilinpäätöskannanotossa esiin nostetut seikat huomioidaan rahaston toiminnassa.

Maatilatalouden kehittämisrahaston johtokunta ei asettanut rahastolle toiminnallisia tavoitteita kertomusvuodelle.

Makeran johtokunta on todennut maa- ja metsätalousministeriön asettamat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja katsoo, että näitä tavoitteita on toteutettu rahaston toiminnassa.

Makeran tehtäviä hoidettiin maa- ja metsätalousministeriössä, Ruokaviraston eri osastoilla ja Valtiokonttorissa. Päätöksiä Makeran varoista tehtiin maa- ja metsätalousministeriössä, Ruokavirastossa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

1.4. Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Investointien rahoitus

Vuonna 2025 maatalouden investoinnit ja tilanpidon aloittamisen tukeminen rahoitettiin EU-osarahoitteisena talousarvion momentilta 30.10.40 (Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset) ja korkotukilainat momentilta 30.10.41 (Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki). Kansallisesti Makerasta rahoitettiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisia hankkeita, nuoren elinkeinoharjoittajan tilanpidon aloittamista ja maatalouden energiatuotannon investointeja. Lisäksi eräisiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisiin kohteisiin oli mahdollista myöntää valtionlainoja Makeran varoin.

Kertomusvuonna maatalouden investointiavustusten rahoitusta osoitettiin EU-osarahoitteisena valtion talousarvion momentilta 30.10.40 osoitettiin myöntämisvaltuutta rakennetukien toimeenpanoa varten 117 miljoonaa euroa. Lisäksi Makerasta osoitettiin energiainvestointeihin 9,6 miljoonaa euroa avustusta. Myöntämisvaltuutta jäi vuonna 2024 käyttämättä noin 40,4 miljoonaa euroa, jotka siirrettiin uudelleenkäytettäväksi vuodelle 2025. Siten rakennetukiin oli käytettävissä yhteensä 162,4 miljoonaa euroa, josta sidottiin 138,8 miljoonaa euroa (EU-osarahoitteinen 130,5 miljoonaa euroa ja Makera 8,3 miljoonaa euroa).

Talousarviosta rahoitettavien investointiavustusten intensiteetti tukitasoittain vaihteli 25:stä 40 prosenttiin. Kaikkiaan vuonna 2025 rahoitettiin talousarviosta ja Makerasta 2468 kappaletta myönteistä maatalouden investointiavustuspäätöstä, joilla myönnettiin avustusta yhteensä noin 125,2 miljoonaa euroa. Kielteisiä päätöksiä tehtiin 390 kappaletta.

Makerasta rahoitettavien energiatuotannon investointikohteiden tuki oli 40 prosenttia. Kaikkiaan vuonna 2025 tehtiin 207 kappaletta myönteistä energiatuotannon investointiavustuspäätöstä. Avustusta energiantuotannon investointeihin myönnettiin yhteensä 8,4 miljoonaa euroa. Makerasta

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

rahoitettiin vuonna 2025 avustuksena myös porotalouden investointeja 2,0 miljoonalla eurolla, nuoren elinkeinoharjoittajan tilanpidon aloittamista 175 000 eurolla ja kolttien asuntorakentamista 176 061 eurolla. Lisäksi kolttien asuntorakentamiseen myönnettiin valtionlainaa 131 350 euroa. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä kolttalain tukiin kului yhteensä 2,3 miljoonaa euroa.

Maatalouden investointiavustusten lisäksi valtion talousarvion momentilta 30.10.40 rahoitettiin mm. EU-osarahoitteisena rakennetukilain mukaisia maatalouden tilanpidon aloittamistukia 356 kappaletta (13,7 miljoonaa euroa) ja porotalouden sekä luontaiselinkeinojen rakennetukilain mukaisia nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukia Makerasta 7 kappaletta (175 000 euroa).

Taulukko 1. Makerasta kansallisesti rahoitetut tuet, maatalous ja porotalous 2023–2025

	2023		2024		2025	
	kpl	milj. euroa	kpl	milj. euroa	kpl	milj. euroa
Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki	13	0,33	8	0,20	7	0,18
Porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä kolttalain mukaiset tuet	12	2,13	185	2,02	170	2,18
Energiainvestoinnit	216	8,40	108	3,30	207	8,38
Yhteensä	**141**	**10,86**	**301**	**5,52**	**384**	**10,7**

Maanostotoiminta

Tilusjärjestelyillä pyritään parantamaan huoltovarmuutta ja ruuantuotannon kannattavuutta. Tilusjärjestelytoimintaan liittyvä rahaston maanhankinta tehostaa tilusjärjestelyjen myönteisiä maatilataloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä myös ilmastovaikutuksia. Maanhankinnalla ja siihen liittyvillä tilusjärjestelyillä on mahdollista järkevöittää tilusten sijoittumista, kasvattaa aktiivitilojen pinta-alaa ja edistää tarkoituksenmukaista rakennemuutosta. Maanhankintaan käytetyt varat palautuvat Makeraan pellon saajien maksaessa saamansa lisäpellon käyvän hinnan mukaan. Vuonna 2025 maata ostettiin 2,3 miljoonalla eurolla (2,3 miljoonalla eurolla vuonna 2024). Vuonna 2025 toteutettujen kauppojen kokonaispinta-ala oli 316 hehtaaria.

PELTOPANKKI-pilotin maanhankinnalla halutaan tukea mm. metsitystä, turvepeltojen ennallistamista, kosteikkojen perustamista ja vesitalousratkaisujen toteuttamista. Tavoitteena on kohdentaa valtion maanhankintojen kautta huonosti tuottavia peltoja ja muita alueita ilmaston sekä ympäristön kannalta parhaaseen käyttöön. Pilotin maanhankinta päättyi vuoden 2025 lopussa. Pilottia varten hankittiin vuonna 2025 maata kuuteen tilusjärjestelyyn. Vuoden aikana yksi kosteikkokohde eteni rahoitusvaiheeseen, yksi kosteikko on toteuttamissuunnittelussa ja yhden aluevaraus valmistui. Kohteiden suunnittelu ja toteuttaminen jatkuu vuodesta 2026 eteenpäin.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Kuva 1. Maanostoon käytetyt varat vv. 2016–2025.

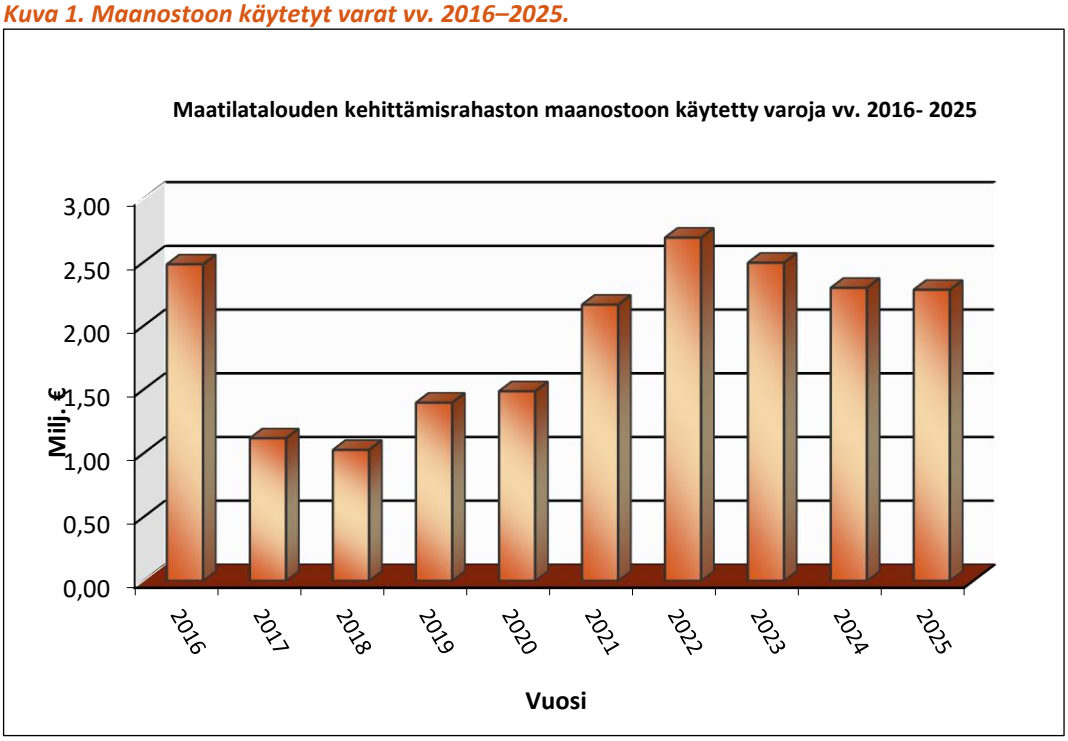

Makeran hallinnassa oli vuoden 2025 lopussa maata yhteensä 1127 hehtaaria, josta 87 prosenttia on peltoa ja 13 prosenttia metsää. Vuonna 2024 hallinnassa oli 1127 hehtaaria ja vuonna 2023 hallinnassa oli 1027 hehtaaria.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeille oli vuonna 2025 rahoitusta kaikkiaan neljä miljoonaa euroa. Hankehaku vuodelle 2025 toteutettiin kaksivaiheisena ja ensimmäistä kertaa uudessa valtionavustusjärjestelmässä (haeavustuksia.fi). Muutoksena aikaisempaan järjestelmään nähden jokainen rahoitusta hakeva taho teki uudessa haussa oman hakemuksensa järjestelmään, kun aikaisemmin koko hankekokonaisuudelta tuli vain yksi hankehakemus. Näin ollen hakijoita oli lukumääräisesti paljon (aiehaussa 117 hakijaa, joista muodostui 66 hankekokonaisuutta). Aiehaku päättyi 21.3.2024 ja toisen vaiheen haku 11.9.2024. Saapuneista 66 aiehankkeiden kokonaisuuksista jatkoon valittiin 28 hankekokonaisuutta (53 hakemusta). Varoja myönnettiin lopulta 13 maa- ja elintarviketalouden kehittämistä koskevaan uuteen tutkimushankekokonaisuuteen, yhteensä noin 3,3 miljoonan euron kokonaisrahoituksen verran. Tutkimusrahoitusta kohdennettiin haun painopisteiden mukaisesti seuraaviin painopisteisiin:

1. Kasvintuotannon kilpailukyky muuttuvassa toimintaympäristössä (3 hankekokonaisuutta, 6 hakijatahoa)
2. Erilaiset viljelijät ja päätöksentekoa ohjaavat ratkaisut tiloilla (MATO2-ohjelmasta) (1 hankekokonaisuus, 2 hakijatahoa)
3. Menestystä maatilayritysten liiketoimintaa, johtamista ja kilpailukykyä kehittämällä (3 hankekokonaisuutta, 8 hakijatahoa)
4. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kestävä ruokajärjestelmä (6 hankekokonaisuutta, 12 hakijatahoa)

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Erityisesti toivottiin, että hankkeissa olisi mukana tulosten konkreettinen käytäntöön vieminen jo heti hankkeen alusta alkaen. Hankkeiden arvioinnissa kiinnitettiin yhä enemmän huomiota siihen, että hankkeet ovat monitieteisiä ja että mukana on myös ministeriön ja tutkimuslaitoksen/yliopiston ulkopuolisia rahoittajia. Kaikista rahoitettavista hankkeista on hankkeen lyhyt kuvaus myös ministeriön tutkimuksen sivuilla (www.mmm.fi/tutkimus -> MMM:n rahoittamat TKI-hankkeet -> Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera) rahoitetut maa- ja elintarviketalouden TKI-hankkeet).

Vuoden 2025 aikana avattiin myös uusi kaksivaiheinen haku vuoden 2026 tutkimusvaroista. Ensimmäinen vaihe sulkeutui 24.3.2025 ja toinen vaihe sulkeutui 15.9.2025. Tämän haun painopisteet olivat:

1. Vastuullisuus ja kilpailukyky ruokajärjestelmässä
2. Terve maaperä kasvukuntoa ohjaamassa (MATO2-ohjelman teema 3, ks. https://mmm.fi/mato2)

Hakuun tulleista 55 aiehakemuksesta (36 hankekokonaisuutta) jatkoon pääsi 18 hankekokonaisuutta (29 hakijatahoa). Näistä rahoitettaviksi ehdotettiin 11 hankekokonaisuutta (yhteensä 21 hakijatahoa). Rahoituspäätökset näistä hankkeista tehdään vuoden 2026 puolella.

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämisvaroin osallistuttiin kansainväliseen AGROECOLOGY-kumppanuushakuun, jossa rahoitettiin kahta hanketta yhteensä 400 000 eurolla. Lisäksi rahoitettiin Luken palvelusopimusta, joka käsittää mm. politiikkaohjelmien suunnittelua ja vaikuttavuusaineistoa.

Hakuaika vuoden 2025 valtakunnallisille maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeille päättyi 14.2.2025. Makerasta rahoitettavan tutkimus- ja kehittämishankehaun pääteemat olivat:

1. Sote-uudistuksen tavoitteet, hyvinvointialueet suhteessa maaseudun arkeen ja elinvoimaan
2. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan vaikutus maaseutualueilla
3. Maaseutu, tekoäly ja suuret kielimallit
4. Jokeri

Määräaikaan mennessä hankkeiden ja hankekonsortioiden hakemuksia saapui 14 kappaletta. Hankkeiden kokonaisbudjetit olivat yhteensä 1 276 094 €, josta MMM:ltä haettu rahoitus (n. 70 %) oli 761 138 €. Haettavana oli 500 000 euroa. Maaseutupolitiikan neuvoston hankeryhmän esityksestä maa- ja metsätalousministeriön rahoituksen päätöksellä rahoitettiin neljä hanketta. Rahoitettavien hankkeiden tulee tukea sekä maaseutupoliittisen kokonaisohjelman 2021–2027 että maaseutupolitiikan neuvoston tehtävien toteuttamista.

Lapin ELY-keskus avasi vuoden 2025 poro- ja luontaiselinkeinojen sekä koltta-alueen kehittämistoimintaa koskevan tutkimushankehaun ajalle 7.1. – 31.3.2025. Tutkimuksen painopisteet olivat:

1. Porotuotteiden markkinatilanteen kehittämismahdollisuudet ja -keinot
2. Porojen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät ajankohtaiset haasteet ja ratkaisukeinot (ml. löydettyjen sairauksien syiden selvittäminen)
3. Perinteisen poronhoidon kulttuuriset, sosiaaliset ja taloudelliset ulottuvuudet ja ajankohtaiset muutostekijät
4. Kestävä kalastus ja sen kehittäminen koltta-alueella
5. Turvallisuuspoliittinen tilanne ja muut ajankohtaiset maankäyttöön vaikuttavat muutokset poronhoidolle (ml. paliskuntien nopeasti kasvava osallistumis- ja lausuntotyön paine)
6. Petovahingot ja niiden hallintakeinot poronhoitoalueella

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Määräaikaan mennessä saapui kymmenen hakemusta. Avustusta haettiin yhteensä 1 442 412,23 euroa. Lapin ELY-keskus rahoitti kaksi hakemusta. Helsingin yliopiston POUTA - Porojen uudet ja esiin tulevat taudinaiheuttajat ja diagnostiikan kehittäminen -hankkeelle myönnettiin avustusta 158 638,90 euroa. Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen MONIARVIO - Samanaikaisten tuulivoimalahankkeiden vaikutusten arviointimenetelmän kehittäminen -hankkeelle myönnettiin 190 601,4 euroa. Rahoitetut hankkeet vastasivat tutkimushankehaun painopisteisiin. Lapin ELY-keskuksen rahoittamat hankkeet ovat kertarahoitteisia. Rahoitettujen hankkeiden toteuttajien kanssa pidettiin vakiintuneet hankkeiden aloituspalaverit. Porotalous- ja luontaiselinkeinojen tutkimusneuvottelukunta piti vuoden aikana yhteensä neljä kokousta. Näistä yhdessä kokouksessa neuvottelukunnan jäsenet saivat ajankohtaista informaatiota käynnissä olevista, Makerasta rahoitetuista tutkimushankkeista.

Tutkimusten ja hankkeiden rahoitustilanne rahaston kirjanpidossa käy ilmi seuraavasta taulukosta.

Taulukko 2. Makerasta rahoitettujen tutkimusten ja kehittämishankkeiden rahoitustilanne 2025

Tutkimus tai hanke	Käynnissä 1.1.2025 (kpl)	Uusia (kpl)	Päättynyt (kpl)	Käynnissä 31.12.2025 (kpl)
Maaseutuelinkeinojen kehittämistoimintaa koskevat tutkimukset	63	33	21	75
Luontaiselinkeinojen ja porotalouden kehittämistoimintaa koskevat tutkimukset	12	2	0	14
Valtakunnalliset maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeet	13	6	4	15
Muut tutkimus- ja kehittämishankkeet sis. kriisituen	2	0	0	2
Yhteensä	**90**	**41**	**25**	**106**

Valtion vastuut ja valtiontakaukset

Valtio on luottolaitokselle vastuussa 100 prosenttiin asti niistä vuodesta 1992 lähtien myönnettyjen maaseutuelinkeinolain mukaisten valtionlainojen lopullisista menetyksistä, jotka johtuvat velallisen maksukyvyttömyydestä siltä osin kuin lainan vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan valtionlainasta maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja. Makeran vastuusitoumukset koskevat elinkeinoharjoittajina toimiville kotitalouksille myönnettyjä valtionlainoja.

Rahaston vastuut luottolaitoksille olivat 31.12.2025 yhteensä 7,3 miljoonaa euroa (9,4 miljoonaa euroa vuonna 2024). Lisäksi rahastolla on yhteensä 70,4 miljoonaa euroa lainojen takausvastuita.

Taulukko 3. Valtion vastuut 31.12.2025 (euroa)

Vastuu %	1.1.2025	Muutos 2025	31.12.2025
100	9 414 994,86	-2 080 689,47	7 334 305,39
80	0,00	0,00	0,00
Yhteensä vastuusitoumukset	9 414 994,86	-2 080 689,47	7 334 305,39

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatalouden rakennetuista annetun lain vuoden 2023 alusta voimaan tulleen muutoksen mukaan valtiontakauksen kohteena olevien lainojen pääomaa saa samanaikaisesti olla maksamatta enintään 240 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 oli mahdollista myöntää valtiontakaus enintään 20,0 miljoonan euron lainapääomalle; takauksia myönnettiin 41 kpl (31 kpl vuonna 2024, 25 kpl vuonna 2023), yhteensä valtiontakaus myönnettiin noin 10,4 miljoonan euron lainapääomalle (7,7 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 5,7 miljoonaa euroa vuonna 2023).

Takauksen kohteena olevien investointien ja tilanpidon aloittamisen keskimääräinen tukikelpoinen kustannus oli noin 950 000 euroa (880 000 euroa vuonna 2024 ja 1 023 000 euroa vuonna 2023). Takausta myönnettiin keskimäärin noin 242 000 euron lainapääomalle (vuonna 2024 keskimäärin noin 247 000 euron lainapääomalle ja vuonna 2023 keskimäärin 228 000 euron lainapääomalle).

Valtiontakausta voidaan myöntää lypsy- ja nautakarjainvestointien, sikatalouden, lihasiipikarjatalouden, lammas- ja vuohitalouden, hevostalouden, kasvihuonetuotannon rakentamisinvestointeihin sekä energiainvestointeihin. Valtion takaama lainamäärä supistui 70,4 miljoonaan euroon.

Taulukko 4. Valtion takaama (rakennnetukilaki) lainamäärä vuosina 2020–2025 (euroa)

Vuosi	
2020	67 892 979
2021	76 864 976
2022	80 164 903
2023	75 679 531
2024	70 189 345
2025	69 118 118

Maatilojen maksuvalmiuslainat

Vuoden 2025 lopussa valtion takaama lainamäärä tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville maatalousyrittäjille oli yhteensä 1,3 miljoonaa euroa (laki 922/2016 takauksia 0,02 miljoonaa ja laki 232/2019 1,25 miljoonaa). Vuoden 2024 lopussa lainamäärä oli 8,7 miljoonaa.

Taulukko 5. Makeran maksuvalmiusongelmaisille tiloille (922/2016) valtion takaama lainamäärä 2020–2025 (euroa)

Vuosi	
2020	14 814 207
2021	10 928 553
2022	6 155 369
2023	2 377 957
2024	323 503
2025	22 065

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Taulukko 6. Makeran maksuvalmiusongelmaisille tiloille (232/2019) valtion takaama lainamäärä 2020–2025 (euroa)

Vuosi	
2020	22 691 395
2021	25 847 490
2022	21 124 667
2023	14 381 211
2024	8 351 591
2025	1 253 620

Valtiontakauksista mahdollisesti aiheutuvat menot maksetaan Makeran varoista. Aikaisempina vuosina kehittämisrahaston menetykset vastuiden toteutumisesta ovat olleet melko vähäisiä, mutta tilikaudesta 2020 lähtien menetykset kasvoivat vuoteen 2023 saakka, jolloin ne kääntyivät laskuun. Vuonna 2025 takauksista aiheutui enää 0,7 miljoonaa euroa tappioita. Tappioista noin 0,5 miljoonaa kohdistui täytetakauksiin (1476/2007) ja loput maksuvalmiustakauksiin. Saatujen takausprovisioiden määrä oli noin 1,1 miljoonaa euroa. Valtion varoista myönnettyjen lainojen valtionvastuuhyvityksiä ei maksettu tilikauden aikana.

Taulukko 7. Makeran maksamat valtionvastuuhyvitykset ja takaustappiot (euroa)

Vuosi	Valtiontakaus	Valtionvastuu-hyvitykset	Yhteensä	Saadut takausprovisiot
2020	1 660 905	0	1 660 905	1 243 222
2021	2 475 741	0	2 475 741	1 301 964
2022	2 758 018	0	2 758 018	1 305 285
2023	2 005 474	0	2 005 474	1 210 329
2024	1 444 918	139 000	1 584 818	1 110 209
2025	731 921	0	731 921	1 057 546
Yhteensä	**11 076 977**	**139 000**	**11 216 877**	**7 228 555**

Takaisinperinnät

Makeran varoista myönnettyjä tukia koskevia takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 24 kappaletta vuonna 2025 (9 kappaletta vuonna 2024 ja 9 kappaletta vuonna 2023). Takaisinperittäväksi määrättiin kaikkiaan vuonna 2025 noin 118 000 euron (vuonna 2024 noin 70 000 euron ja vuonna 2023 noin 55 000 euron) verran avustusta, joista vuoden 2025 aikana saatiin takaisinperityksi noin 29 000 euroa

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

(vuoden 2024 aikana noin 57 000 euroa ja vuoden 2023 aikana noin 14 000 euroa). Lisäksi vuoden 2025 takaisinperintäpäätöksiin kohdistuvia korkoja perittiin noin 4 000 euroa (vuonna 2024 6 000 euroa ja vuonna 2023 700 euroa). Saatavien perintä jatkuu edelleen vuonna 2026.

Taulukko 8. Makeran varoista myönnettyjen tukien takaisinperinnät (euroa)

Vuosi	Perintäpäätöksiä tehty (kpl)	Perittäväksi määrätty pääoma	Peritty pääoma	Peritty korkoja
2020	7	98 000	8 000	0
2021	13	175 000	44 000	8 000
2022	25	196 000	136 000	13 000
2023	9	55 000	14 000	700
2024	9	70 000	57 000	6 000
2025	24	118 000	29 000	4 000
Yhteensä	**87**	**712 000**	**288 000**	**31 700**

1.5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Makeralla ei ole palkattua henkilökuntaa. Makeran hallinnolliset tehtävät sekä maksuliikenne- ja kirjanpitotehtävät hoidetaan Ruokaviraston maaseutulinjalla ja tilojen myyntihintasaamisten sekä koltta- ja peruskuivatuslainojen perintä hoidetaan Valtiokonttorissa. Maa- ja metsätalousministeriössä Makeraan liittyviä tehtäviä hoidetaan ruokaosastolla.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

1.6. Tilinpäätösanalyysi

1.6.1. Rahoituksen rakenne

Makeran vuoden 2025 käyttösuunnitelma on esitetty yksityiskohtaisesti liitteessä 2. Alla olevassa taulukossa 9 on kooste tulo- ja menoeristä vuosilta 2021–2025.

Taulukko 9. Käyttösuunnitelma vv.2021–2025, miljoonaa euroa

TULOT JA MENOT MILJ. EUROA							Kertynyt/sidottu
TULOT	**Muutos 2024–2025**		**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**
	Milj.€	%	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€
Lainojen korot ja lyhennykset	-0,26	-9,8	2,35	2,60	3,74	5,19	6,41
Tilojen myyntihintojen korot ja lyhennykset	-1,18	-37,5	1,97	3,15	1,71	0,56	2,44
Muut tulot	-0,05	-3,9	1,27	1,32	1,39	1,45	1,43
Yhteensä	**-1,49**	**-21,1**	**5,58**	**7,07**	**6,84**	**7,20**	**10,29**
Siirtyneet sitomattomat varat	-8,71	-7,6	105,45	114,16	131,11	97,76	117,15
Lainojen ja avustusten peruutukset	-0,04	-52,6	0,03	0,07	0,11	0,05	0,05
Siirto valtion talousarviosta	0	0	0,00	0,00	0,00	43,70	0,00
Yhteensä	-8,75	-7,7	**105,48**	**114,23**	**131,22**	**141,51**	**117,20**
Tulot yhteensä	-10,23	-8,4	**111,06**	**121,30**	**138,06**	**148,71**	**127,49**
MENOT							
Sijoitusmenot	0,11	4,8	2,42	2,30	2,58	2,69	2,20
Kulutusmenot	3,41	25,2	16,94	13,54	21,31	14,90	27,54
Menot yhteensä	3,52	22,2	**19,36**	**15,84**	**23,90**	**17,60**	**29,73**
Siirtyy sitomattomina seuraavalle vuodelle	**-13,75**	**13,0**	**91,70**	**105,45**	**114,16**	**131,11**	**97,76**

Valtionlainojen koroista ja lyhennyksistä kertyi yhteensä 2,35 miljoonaa euroa. Lainakanta supistui edelleen, minkä vuoksi lainoista kertyi noin 0,26 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2024, jolloin kertyi 2,60 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 lainasaamisista kertyi vielä 3,74 miljoonaa euroa. Tilojen myyntihintojen korkoihin ja lyhennyksiin on sisällytetty myös tilojen myynnit virastoille ja laitoksille. Tilojen myynti supistui edellisestä vuodesta.

Oman toiminnan tuloja kertyi vuonna 2025 yhteensä 5,58 miljoonaa euroa, vuonna 2024 yhteensä 7,07 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 yhteensä 6,84 miljoonaa euroa. Kertyneet tulot on esitetty ilman vuodelta 2024 siirtyneitä sitomattomia varoja. Kaikkiaan tulot vuonna 2025 olivat 111,06

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

miljoonaa euroa, vuonna 2024 tulot olivat 121,30 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 tulot olivat 138,06 miljoonaa euroa.

Menojen rakenne muuttui vuodesta 2024 alkaen kun kansallisesti rahoitettavat rakennetukiavustukset siirrettiin budjettitalouden puolelta maksettaviksi. Pääosa menoista, noin 16,9 miljoonaa euroa (vuonna 2024 osuus menoista oli noin 13,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 osuus oli noin 21,3 miljoonaa euroa), aiheutui kulutusmenoista, joissa suurin erä oli myönnetyt avustukset ja toiseksi suurin erä vakuustoiminnan menot. Sijoitusmenojen osuudeksi jäi noin 2,4 miljoonaa euroa (vuonna 2024 noin 2,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 noin 2,6 miljoonaa euroa).

Rahaston sijoitusmenot kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta ja kulutusmenot kasvoivat 3,4 miljoonaa euroa.

1.6.2. Käyttösuunnitelman toteutuminen

Käyttösuunnitelma vahvistettiin 16.1.2025 ja sitä muutettiin siirtyvän erän kasvaessa ja rahaston omien tulojen arviota kasvatettiin muiden tulojen osalta.

Taulukko 10. Maatilatalouden kehittämisrahaston vuoden 2025 käyttösuunnitelman muutokset, miljoonaa euroa

TULOT	**Käyttös.**	**Käyttös.muutos**
	16.1.2025	**8.5.2025**
V. 2024 siirtyneet sitomattomat varat	94,97	105,45
Rahaston omat tulot arvioitiin	6,00	6,01
Lainojen ja avustusten peruutukset	0,10	0,10
Yhteensä	**101,07**	**111,56**
MENOT		
Sijoitusmenoihin ohjattiin	2,60	2,60
Kulutusmenoihin ohjattiin	21,59	21,59
Yhteensä	**24,19**	**24,19**
Sitomattomaksi jäävä osuus	**76,88**	**87,37**

Makeran tulot toteutuivat vuonna 2025 suunniteltua pienempinä[1]. Kaikkiaan tuloja kertyi 111,06 miljoonaa euroa eli 0,5 miljoonaa euroa käyttösuunnitelmassa arvioitua vähemmän.

[1] Luku 5. Liitetiedot
Rahaston tilinpäätöksen liite 2: Rahaston varojen käyttösuunnitelma
TULOT (milj. euroa)

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Suunnitelluista menoista sidottiin vain 80,0 prosenttia. Arvioiduista sijoitusmenoista toteutui 92,9 prosenttia ja kulutusmenoista toteutui 78,5 prosenttia. Käyttösuunnitelmassa muutos arvioituun johtui hakemusten odotettua pienemmästä määrästä. Maatalouden tuotantokustannukset lähtivät nousuun vuonna 2022 nopeampaa kuin tuottajahinnat. Tämän kehityksen seurauksena kaikkia investointihankkeita ei toteuteta siinä laajuudessa kuin mitä myönteisten investointitukipäätöksien perusteella voisi olettaa.

Vuodelle 2026 siirtyi sitomattomia varoja 91,70 miljoonaa euroa. Käyttösuunnitelman arvion mukainen sitomattomien varojen määrä, 105,45 miljoonaa euroa, alittui 13,75 miljoonalla eurolla.

1.6.3. Tuotto- ja kululaskelma[2]

Rahaston tuotot koostuvat toiminnan tuotoista ja rahoitustuotoista. Rahoitustuotot kattoivat noin 35 prosenttia tuotoista ja toiminnan tuotot 65 prosenttia.

Toiminnan tuotot koostuvat maksullisen toiminnan tuotoista, rahastolle hankittujen tilojen vuokrista ja käyttökorvauksista sekä muista toiminnan tuotoista. Maksullisen toiminnan tuotot supistuivat noin 1,1 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta.

Rahoitustuotot koostuvat pääosin lainojen ja kauppahintasaamisten korkotuotoista sekä takausprovisioista. Ne on kirjattu suoriteperusteella. Rahoitustuotot laskivat edellisvuodesta noin 0,19 miljoonaa euroa.

Rahaston kulut koostuvat toiminnan kuluista, rahoituskuluista sekä siirtotalouden kuluista. Siirtotalouden kulujen osuus rahaston kuluista on vajaa 91 prosenttia. Toiminnan kulujen osuus oli reilut 9 prosenttia ja rahoituskulujen osuus oli alle prosentin.

Toiminnan kulut koostuvat maan ostoista, henkilöstökuluista, palvelujen ostoista ja muista kuluista. Kuluista pääosa kertyi maan ostoista. Varastojen muutos koskee maa-alueita. Palvelujen ostot supistuivat edellisvuodesta. Muihin kuluihin sisältyvät myös muun muassa verot ja muut pakolliset maksut. Kaikkiaan toiminnan kulut supistuivat lähes 1,2 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna johtuen varaston muutoskirjauksesta.

Rahoituskulut koostuvat pääosin keskusrahalaitosten hoitopalkkioista ja takausluottojen hoitokorvauksista. Lisäksi rahoituskuluissa on lainasaamisten tileistä poistot sekä epävarmojen tukisaatavien arvostamiskirjauksesta johtuva luottotappiokirjaus.

Siirtotalouden kulut koostuvat maksetuista avustuksista sekä siirtotalouden kulujen palautuksista. Ne olivat 18,4 miljoonaa euroa (48,5 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 17,5 miljoonaa euroa vuonna 2023). Siirtotalouden kulut supistuivat noin 20 miljoonalla eurolla vuodesta 2024.

Siirtotalouden kulujen supistuminen johtuu siitä, että myönnetyt avustukset kirjataan tilinpäätökseen myöntöperusteisesti.

[2] Luku 2. Tuotto- ja kululaskelma

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Toiminnan nettotulos (JÄÄMÄ I) kasvoi edellisestä vuodesta ja oli 0,27 miljoonaa euroa. Rahoitustuottojen ja kulujen jälkeen tulos (JÄÄMÄ II) oli 1,39 miljoonaa euroa. Siirtotalouden tuottojen ja kulujen jälkeen tilikauden kulujäämä (JÄÄMÄ III) supistui -17,0 miljoonaan euroon, kun se vuonna 2024 oli -47,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 oli ollut -16,3 miljoonaa euroa.

1.6.4. Tase[3]

Makeran taseen loppusumma on supistunut edellisestä vuodesta 14,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 taseen loppusumma oli 304,3 miljoonaa euroa (vuonna 2024 loppusumma oli 319,2 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 se oli 337,3 miljoonaa euroa).

Vastaavaa

Rahaston tase koostuu lainasaamisista, joihin sisältyvät valtionlainat ja kauppahintasaamiset, sekä vaihto-omaisuudesta, lyhytaikaisista saamisista ja rahavaroista. Lainasaamisia oli vuoden 2025 lopussa 7,5 miljoonaa euroa, (vuoden 2024 lopussa 9,6 ja vuoden 2023 lopussa 12,1 miljoonaa euroa), mistä taseen pitkäaikaisia lainasaamisia oli 6,0 miljoonaa euroa (7,7 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 9,5 miljoonaa euroa vuonna 2023) ja lyhytaikaisia 1,5 miljoonaa euroa (1,8 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 2,5 miljoonaa euroa vuonna 2023). Lainasaamisten[4] (lainat ja kauppahintasaamiset) määrä on laskenut yhtäjaksoisesti vuodesta 2004, koska uusia lainoja ei ole enää juuri myönnetty. Vuonna 2025 lainakanta supistui noin 2,1 miljoonaa euroa, hieman edellisvuotta vähemmän. Lainasaamisten muutos vuosina 2021–2025 on esitetty alla olevassa taulukossa 11.

Taulukko 11. Lainasaamisten muutos 2021–2025

	Muutos 2024–2025		2025	2024	2023	2022	2021
	Milj.€	%	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€
Saldo 1.1.	-2,5	-20,3	9,6	12,1	15,8	20,8	26,7
Uudet*	0,1	896,5	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2
lyhennykset	0,2	-9,4	-2,2	-2,5	-3,9	-5,0	-6,0
Saldo 31.12	**-2,1**	**-22,0**	**7,5**	**9,6**	**12,1**	**15,8**	**20,8**

Vuonna 2025 korkoja kertyi 0,15 miljoonaa euroa (0,2 vuonna 2024 ja 0,35 vuonna 2023), uusia lainoja myönnettiin 0,1 miljoonaa euroa (0,01 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 0,01 miljoonaa euroa vuonna 2023) ja lyhennyksiä kertyi 2,2 miljoonaa euroa (2,5 vuonna 2024 ja 3,9 vuonna 2023).

Lainakanta koostuu pääosin valtionlainoista. Vuoden 2025 valtionlainojen saldo oli 7,3 miljoonaa euroa (9,4 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 11,8 miljoonaa euroa vuonna 2023). Alla olevassa kuvassa 2 on esitetty valtionlainojen saldo vuosina 2016–2025.

[3] Luku 3. Tase.
[4] Liitteessä 15 on selvitys talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston myöntämistä lainoista ja kauppahintasaamisista 31.12.2025.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Kuva 2. Makeran valtionlainojen saldo vuoden lopussa vv. 2016–2025, miljoonaa euroa

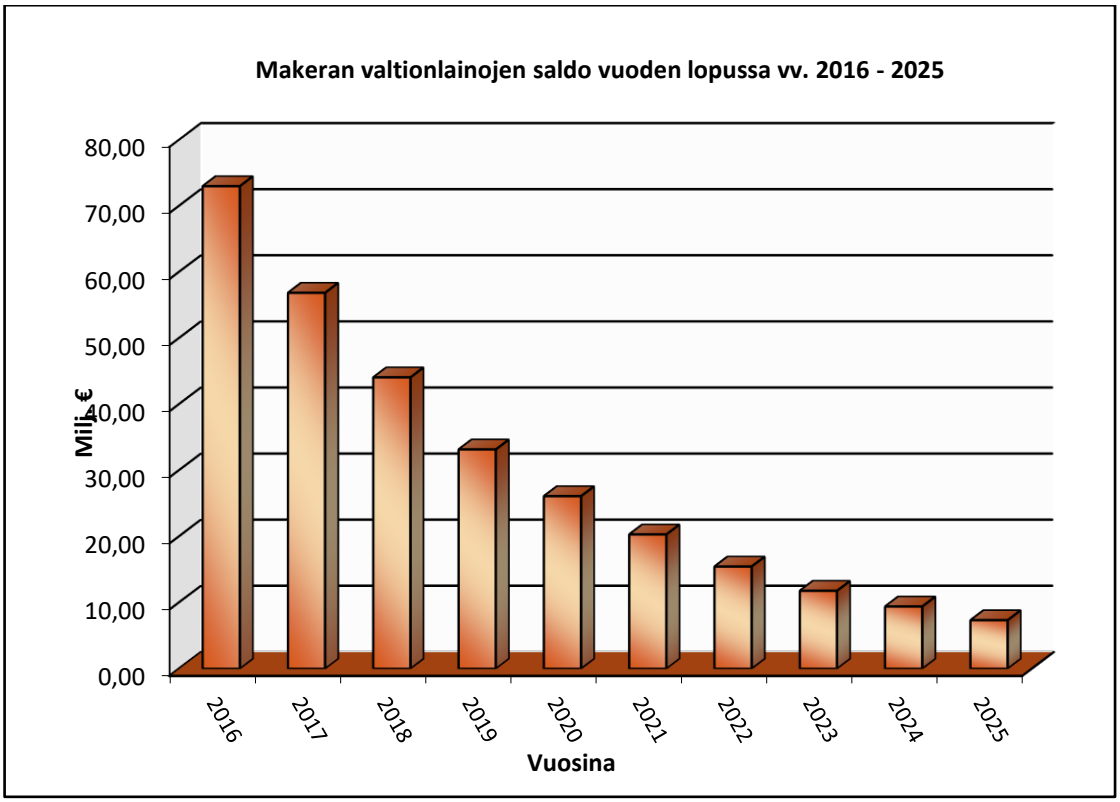

Valtionlainasaamisten järjestämättömät ja 0-korkoiset lainasaamiset ovat 0,60 miljoonaa euroa 31.12.2025 (0,81 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 1,53 miljoonaa euroa vuonna 2023). Alla olevassa taulukossa 12 on esitetty järjestämättömät ja 0-korkoiset lainasaamiset vuosina 2021–2025.

Taulukko 12. Makeran järjestämättömät ja muut 0-korkoiset

	Muutos 2024–2025		2025	2024	2023	2022	2021
	Milj.€	%	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€
Valtionlainat	-19	-25,9	0,53	0,72	1,40	1,55	1,60
Kolttalainat	0,00	-12,5	0,00	0,00	0,01	0,03	0,10
Peruskuivatuslainat	-0,01	-57,5	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kauppahinnat	-0,02	-22,2	0,06	0,08	0,12	0,20	0,25
Yhteensä	**-0,21**	**-25,9**	**0,60**	**0,81**	**1,53**	**1,79**	**1,96**

Vaihto-omaisuus (tavarat) käsittää rahaston ostamat tilat. Vaihto-omaisuus kasvoi 8,56 miljoonaan euroon edellisvuoden 8,07 miljoonasta eurosta. Tiloja on hankittu tilusjärjestelyjä varten.

Pitkäaikaiset saamiset rahastolla ei ole pitkäaikaisia saamisia.

Lyhytaikaiset saamiset koostuvat siirtosaamisista ja muista lyhytaikaisista saamisista.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Siirtosaamisista valtaosa koostuu tilusjärjestelysaamisista sekä lainojen ja kauppahintasaamisten siirtyvistä koroista. Muita siirtosaamisia on jonkin verran, ne koskevat ELY-keskusten sekä rahalaitosten tuloutuksia Makeralle.

Muissa lyhytaikaisissa saamisissa suurin erä on lainasaamisten vuonna 2025 erääntyväksi arvioitu osuus 1,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 arvioitiin kertyväksi 1,9 miljoonaa euroa. Lisäksi muihin lyhytaikaisiin saamisiin sisältyvät tukimaksusaatavat ja tutkimuksiin ja hankkeisiin annetut ennakot. Tänä vuonna tehtiin alaskirjaus epävarmojen tukimaksusaatavien osalta perustuen jatkotoimenpideyksikön laskelmaan. Epävarmat tukimaksusaatavat johtuvat saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta.

Tukimaksusaatavien määrä taseessa oli pienempi mitä edellisenä vuonna eli 0,04 miljoonaa euroa. Tutkimuksiin ja hankkeisiin ei annettu ennakoita.

Yhdystilisaatava valtiolta supistuivat 288 miljoonaan euroon edellisvuoden 301 miljoonasta eurosta (vuonna 2023 yhdystilisaatava oli 316 miljoonaa euroa). Laskua oli 13,6 miljoonaa euroa vuodesta 2024.

Vastattavaa

Maatilatalouden kehittämisrahaston oma pääoma on supistunut. Oma pääoma oli vuoden 2025 lopussa 272,5 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2024 lopussa oli 289,5 ja vuoden 2023 lopussa 336,7 miljoonaa euroa. Oma pääoma supistui edellisvuodesta 17,0 miljoonaa euroa, kun vuodesta 2023 vuoteen 2024 supistui 47,2 miljoonaa euroa. Alla oleva kuva 3 havainnollistaa kehitystä vuodesta 2016 alkaen.

Kuva 3. Makeran oma pääoma vuosina 2016–2025, miljoonaa euroa.

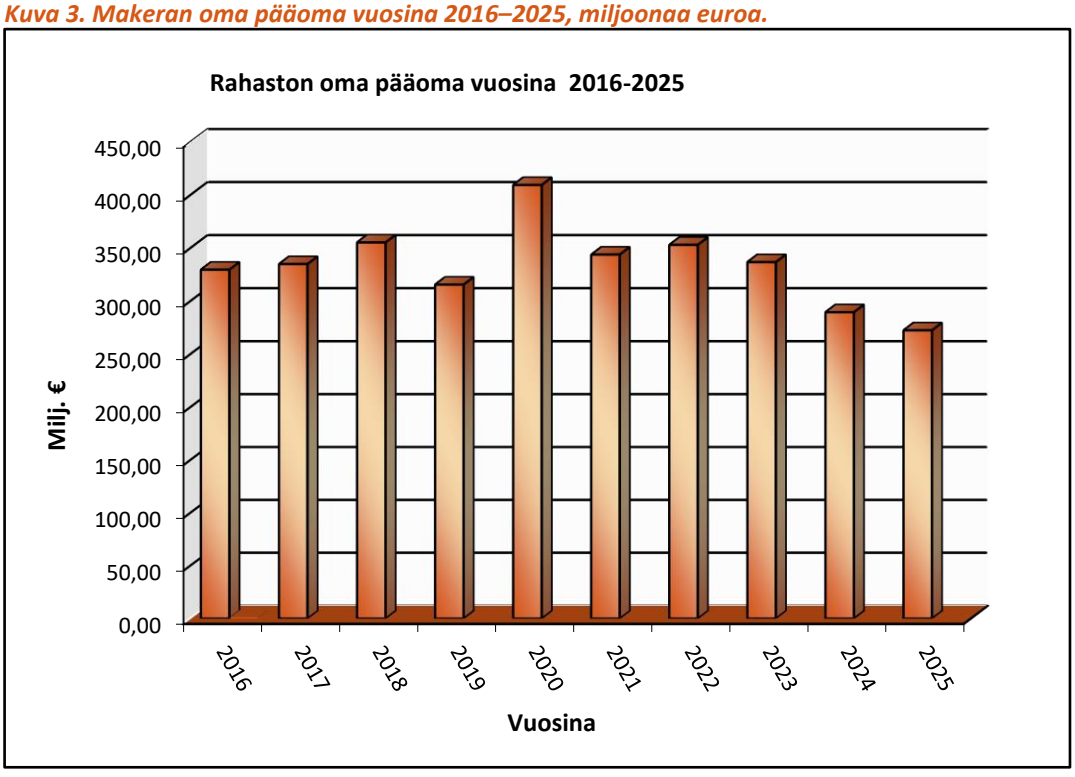

Vieras lyhytaikainen pääoma koostuu ostoveloista.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

1.6.5. Rahaston rahoituslaskelma

Rahaston likvidit varat vähenivät edellisen vuoden 301 milj. eurosta tarkasteluvuonna 13,5 milj. eurolla eli 288 milj. euroon. Rahastosta kulutusmenoina myönnetyt avustukset esitetään rahaston tilinpäätöksessä suoriteperusteisesti, mikä vaikuttaa näkymään rahaston likviditeetistä eli sen kulloinkin käytettävissä olevista varoista.

1.7. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Johtokunta on arvioinut, täyttääkö maatilatalouden kehittämisrahaston sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta sille talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet ja todennut, että sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on seuraavat pääasialliset kehittämistarpeet, joiden vuoksi ryhdytään toimenpiteisiin:

1. Vuodesta 2015 alkaen osarahoitteisten investointiavustusten rahoitus on siirretty valtion talousarvioon. Kun ohjelmakauden aikana tehdään muutoksia rahoituslähteiden välillä, on tärkeää huolehtia siitä, että määrärahojen mitoitus on tasapainossa suhteessa niihin toimiin, jotka rahoitetaan Makerasta. Lisäksi on varmistettava, että myönnetyille valtiontakauksille on olemassa riittävä kate.

2. Johtokunta pitää tärkeänä, että Makerasta myönnettävät rahoitusjärjestelmän varat sekä valtiontakaukset kohdentuvat mahdollisimman tehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla ja että rahoituspäätöksiä tehtäessä kiinnitetään kokonaisvaltaisesti erityistä huomiota investoivien tilojen taloussuunnitteluun ja riskienhallintaan ja pitkälinjaiseen toiminta- ja maksukykyyn.

3. Johtokunta pitää tärkeänä, että toiminnan jatkuvuus ja laatuun liittyvä osaaminen varmistetaan hallinnon muutosten yhteydessä.

1.8. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Makeran tehtävien hoidossa ei vuonna 2025 ole ilmennyt väärinkäytöksiä.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

2. Tuotto- ja kululaskelma

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1. - 31.12.2025		1.1. - 31.12.2024	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	2 118 826,99		3 241 525,58	
Muut toiminnan tuotot	2 820,57	2 121 647,56	5 012,12	3 246 537,70
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 800 452,36		2 978 421,64	
Ostot tilikauden aikana	2 283 692,50		2 302 574,08	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-483 240,14		675 847,56	
Henkilöstökulut	2 150,56		2,914,86	
Palvelujen ostot	34 431,48		40 947,36	
Muut kulut	11 168,81	-1 848 203,21	12 494,77	-3 034 778,63
JÄÄMÄ I		273 444,35		211 759,07
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	1 129 315,61		1 315 254,24	
Rahoituskulut	-12 850,24	1 116 465,37	-279 905,21	1 035 349,03
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
JÄÄMÄ II		532 976,72		1 915 884,84
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot EU:lta	0,00	0,00	0,00	0,00
Kulut				
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	17 710 033,54		47 161 283,20	
Siirtotalouden kulujen palautukset	713 440,32	-18 423 473,86	1 319 716,58	-48 480 999,78
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-17 033 564,14		-47 233 891,68

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

3. Tase

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON TASE

	31.12.2025		**31.12.2024**	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
Lainasaamiset	5 984 222,60		7 737 993,97	
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		5 984 222,60		7 737 993,97
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	8 555 812,76	8 555 812,76	8 072 572,62	8 072 572,62
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset				
Siirtosaamiset	713 574,32		364 773,21	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 523 148,33	2 236 722,65	8 259 399,70	2 281 735,40
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Muut rahat ja pankkisaamiset	287 541 239,71	287 541 239,71	301 097 082,68	301 097 082,68
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		298 333,775,12		311 451 390,70
VASTAAVAA YHTEENSÄ		**304 317 997,72**		**319 189 384,67**

	31.12.2025		**31.12.2024**	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Rahaston pääoma	1 965 309 225,63		1 965 309 225,63	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-1 675 825 064,34		-1 628 591 172,66	
Talousarviosiirrot				
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-17 033 564,14	272 450 597,15	-47 233 891,68	289 484 161,29
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	370 820,14		779 192,79	
Siirtovelat	16 704 547,37		9 650 403,44	
Muut lyhytaikaiset velat	327,80	17 075 695,31		10 429 596,23
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		31 867 400,57		29 705 223,38
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		**304 317 997,72**		**319 189 384,67**

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

4. Rahoituslaskelma

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON RAHOITUSLASKELMA

	1.1.2025 - 31.12.2025	1.1.2024 - 31.12.2024
OMA TOIMINTA	€	€
Veronluonteiset tulot		
Palvelujen myynti, vuokrat, käyttökorvaukset ja muut toiminnan tulot	1 703 926,87	3 252 343,81
Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 198 235,19	1 334 203,70
Tavaroiden ja palveluiden ostomenot	-156 422,67	-2 142 320,18
Henkilöstömenot	-2 150,56	-2 914,86
Muut menot	-11 020,73	-12 169,01
Korkomenot	-308 273,07	-389 320,74
OMAN TOIMINNAN RAHAVIRTA	**2 424 295,03**	**2 039 822,72**
SIIRTOTALOUS		
Siirtotalouden tulot		
Tulonsiirrot elinkeinoelämälle	-18 423 146,06	-19 567 710,11
Muut tulonsiirrot kotimaahan		
SIIRTOTALOUDEN RAHAVIRTA	**-18 423 146,06**	**-19 567 710,11**
INVESTOINNIT		
Sijoitukset arvopapereihin	295 422,83	109 415,53
Annetut lainat	-83 743,16	56 889,65
Annettujen lainojen takaisinmaksut	2 231 328,39	2 463 138,85
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	**2 443 008,06**	**2 629 444,03**
RAHOITUS		
Oman pääoman muutos		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
LIKVIDIEN VAROJEN MUUTOS	**-13 555 842,97**	**-14 898 443,36**
LIKVIDIT VARAT 1.1.	**301 097 082,68**	**315 995 526,04**
LIKVIDIT VARAT 31.12.	**287 541 239,71**	**301 097 082,68**

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

5. Liitetiedot

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Liitetiedot on numeroitu valtiovarainministeriön määräysten mukaisesti, jotta koko valtionhallinnossa olisi samat liitteet samoissa paikoissa. Niitä ei voi muuttaa. Jos jotain liitettä ei ole, sitä ei tarvitse esittää.

Käyttösuunnitelman seurantalaskelmassa **MENOT (milj. euroa**) *erotus* = sidottu - käyttösuunnitelma, jolloin suunnitelmaa pienempi toteutuma näkyy erotuksessa miinusmerkkisenä. Käyttösuunnitelman seurantalaskelmassa **TULOT (milj. euroa)** ***erotus on aina ollut kertynyt - suunnitelma.***

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 2: Rahaston varojen käyttösuunnitelma

TULOT (milj. euroa)	Käyttö-suunnitelma v:lle 2025	Kertynyt v. 2025	Erotus (kertynyt-käyttö-suunn.)	Toteutunut %
1. Lainojen korot, lyhennykset ja ylimääräiset lyhennykset	**4,00**	**2,35**	**-1,65**	**58,6**
2. Tilojen myyntihintojen korot, lyhennykset ja ylimääräiset lyhennykset	**1,00**	**0,04**	**-0,96**	**4,0**
Maanseutuelinkeinolain kauppahinnat/ L 1295/90				
Maankäyttölain kauppahinnat/ L 353/58				
Porotilalain kauppahinnat/ L 590/69				
Kolttien maajärjestely/ L 593/69				
Maatilalain kauppahinnat/ L188/77				
Luontaiselinkeinolain kauppahinnat/ L610/84				
Porotalouslain kauppahinnat/ L 161/90				
Muut tulot sekä tulot myynneistä valtion virastoille ja laitoksille [1]		1,93	1,93	
	1,00	**1,97**	**0,97**	**196,7**
3. Valtion takauksesta saatavat provisiot	**1,00**	**1,06**		
4. Muut tulot	**0,01**			
Muut korot		0,01		
Vuokratulot, tulot raivaus- ja rakentamiskustannusten sekä tie- ja kuivaus- ja metsänparannuskustannusten takaisin perinnästä sekä satunnaiset tulot		0,19		
	0,01	**0,21**	**0,20**	**2 080,2**
Tulot kohdista 1–4	**6,01**	**5,58**	**-0,43**	**92,8**
5. Vuodelta 2024 siirtyneet sitomattomat varat (*	**105,45**	**105,45**	**0,00**	**100,0**
6. Lainojen ja avustusten peruutukset	**0,10**	**0,03**	**-0,07**	**33,0**
Yhteensä	**111,56**	**111,06**	**-0,50**	**99,6**

[1] Sisältää tilojen myynnit

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston MENOT (milj. euroa)	Käyttö-suunni-telma V:lle 2025 milj. €	Sidottu V:lle 2025 milj. €	Sitomatta V:lle 2025 milj. €	Toteutunut V:lle 2025 %
MENOT				
A. Sijoitusmenot				
1. Maanhankinta	2,30	2,28	-0,02	99,3
2. Lainat				
2. 1. Porotalous-, luontaiselinkeino- ja kolttalainat (kansallisesti rahoitettava)	0,30	0,13	-0,17	43,8
Sijoitusmenot yhteensä	**2,60**	**2,42**	**-0,18**	**92,9**
B. Kulutusmenot				
1. Avustukset				
1. 1. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitus- ja rakennetukilakien sekä kolttalain mukaiset avustukset	2,80	2,35	-0,45	83,9
1. 2. Rakennetukilain (1476/2007) mukaiset avustukset (kansallisesti rahoitettava)	9,60	8,38	-1,22	87,3
Avustukset yhteensä	**12,40**	**10,73**	**-1,67**	**86,5**
2. Rahalaitoksille maksettavat hoitopalkkiot	0,08	0,05	-0,03	64,8
3. Maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeet	4,00	4,00	0,00	100,0
4. Luontaiselinkeinojen ja porotalouden kehittämistoimintaa koskeva tutkimus	0,35	0,35	0,00	99,8
5. Vakuustoiminnan menot	3,00	0,73	-2,27	24,4
6. Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	0,50	0,49	-0,01	97,0
7. Kolttien asiainhoidon, kalavesien hoidon ja palvelutuen kulut	0,26	0,26	0,00	100,0
8. Muut menot	1,00	0,34	-0,66	33,8
Muut kulutusmenot yhteensä	**9,19**	**6,22**	**-2,97**	**67,6**
Kulutusmenot yhteensä	**21,59**	**16,94**	**-4,65**	**78,5**
Sijoitus- ja kulutusmenot yhteensä	**24,19**	**19,36**	**-4,83**	**80,0**
Siirtyy sitomattomina varoina vuodelle 2026	**105,45**	**91,70**	**-13,75**	**87,0**

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 3: Henkilöstökulujen erittely

	2025	2024
Henkilöstökulut	**1 865,00**	**2 315,00**
Palkat ja palkkiot	1 865,00	2 315,00
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Henkilösivukulut	**285,56**	**342,26**
Eläkekulut	257,36	324,95
Muut henkilösivukulut	28,20	17,31
Yhteensä	**2 150,56**	**2 657,26**
Johdon palkat ja palkkiot	277,00	277,00
josta tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut	0,00	0,00
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00
Lomapalkkavelka	0,00	0,00

Henkilöstökuluiksi on tässä katsottu johtokunnan, porotalouden ja luontaiselinkeinojen neuvottelukunnan kokouspalkkiot.
Johtokunnan jäsenten palkkiot on esitetty liitteessä myös erikseen.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 6: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot			Muutos
	2025	2024	2025–2024
Korot euromääräisistä saamisista	**98 418,07**	230 429,26	**-132 011,19**
Muut rahoitustuotot	**1 030 897,54**	1 084 824,98	**-53 927,44**
Rahoitustuotot yhteensä	**1 129 315,61**	**1 315 254,24**	**-185 938,63**

Rahoituskulut			Muutos
	2025	2024	2025–2024
Korot euromääräisistä veloista	**0,00**	36 385,32	-36 385,32
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistä poistot	-295 422,83	-109 415,53	-186 007,30
Muut rahoituskulut	308 273,07	352 935,42	-44 662,35
Rahoituskulut yhteensä	**12 850,24**	**279 905,21**	**-267 054,97**
Netto	**1 116 465,37**	**1 035 349,03**	**81 116,34**

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Lainananto lainansaajasektoreittain
Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 7: Rahastosta annetut lainat

€	Lainapääoma 31.12.2025	Lisäys 2025	Vähennys 2025	Lainapääoma 31.12.2024	Pääomamuutos 2025–2024
Yritykset ja asuntoyhteisöt	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Yritykset	0	0	0	0	**0,00**
-Julkiset yritykset	0	0	0	0	**0,00**
-Yksityiset yritykset	0	0	0	0	**0,00**
Asuntoyhteisöt	0	0	0	0	**0,00**
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	**6 021 303,62**	**0,00**	**1 985 137,01**	**8 006 440,63**	**-1 985 137,01**
Rahalaitokset	6 021 303,62	0,00	1 985 137,01	8 006 440,63	**-1 985 137,01**
Muut rahoituslaitokset	0	0	0	0	**0,00**
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0	0	0	0	**0,00**
Vakuutuslaitokset	0	0	0	0	**0,00**
Julkisyhteisöt	**0,00**	**0,00**	**0**	**0**	**0,00**
Paikallishallinto	0	0	0	0	**0,00**
Sosiaaliturvarahastot	0	0	0	0	**0,00**
Valtionhallinto	0	0	0	0	**0,00**
Kotitaloudet	**1 449 092,53**	**115 217,67**	**246 191,38**	**1 580 066,24**	**-130 973,71**
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	1 449 092,53	115 217,67	246 191,38	1 580 066,24	**-130 973,71**
-Maatilataloudenharjoittajien kotitaloudet*	1 449 092,53	1115 217,67	246 191,38	1 580 066,24	**-130 973,71**
-Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0	0	0	0	**0,00**
Palkansaajakotitaloudet	0	0	0	0	**0,00**
Omaisuustulojen ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet	0	0	0	0	**0,00**
Laitoskotitaloudet	0	0	0	0	**0,00**
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	**0**	**0**	**0**	**0**	0,00
Valtionkirkot	0	0	0	0	**0,00**
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	0	0	0	**0,00**
Ulkomaat	**0**	**0**	**0**	**0**	0,00
Euroopan unioni	0	0	0	0	**0,00**
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0	0	0	0	**0,00**
Sektori tuntematon	0	0	0	0	**0,00**
Yhteensä	**7 470 396,15**	**115 217,67**	**2 231 328,39**	**9 586 506,87**	**-2 116 110,72**

*Lainoihin liittyvä lisäselvitys liitteessä 15 (1) Täydentäviä tietoja.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 9: Taseen rahoituserät ja velat

	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			
31.12.2025	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Vastaavien rahoituserät							
Euromääräiset joukkovelkakirjalainat	1 305 490,80	3 785 723,99	926 088,83	177 830,87	1 275 261,66	0,00	7 470 396,15
joista velkakirjalainat talousarviotaloudelle tai liikelaitoksille	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	287 541 239,71	0,00	0,00	287 541 239,71
Yhdystilisaatavat				287 541 239,71			287 541 239,71
Vastaavien rahoituserät yhteensä	**1 305 490,80**	**3 785 723,99**	**926 088,83**	**287 541 239,71**	**1 275 261,66**	**0,00**	**7 470 396,15**
joista talousarviotalouden ja valtion liikelaitoksilta	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**287 541 239,71**	**0,00**	**0,00**	**7 470 396,15**

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 10: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja takausten käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2025	Voimassa 31.12.2024	Voimassa Muutos 2025–2024	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2025
Kotitaloudet	**70 393 803,14**	**78 864 438,57**	**-8 470 635,43**	**500 000 000,00**
Maatalouden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen investointilainat *Laki maatalouden rakennetuista (1476/2007), laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista (986/2011)*	69 118 118,00	70 189 344,52	-1 071 226,52	240 000 000,00
Maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi myönnetyt valtiontakaukset	**1 275 685,14**	**8 675 094,05**	-7 399 408,91	**260 000 000,00**
Laki maatiloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista (922/2016)	22 065,06	323 502,59	-301 437,53	160 000 000,00
Laki valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille (232/2019)	1 253 620,08	8 351 591,46	-7 097 971,38	100 000 000,00
Takaukset yhteensä	**70 393 803,14**	**78 864 438,57**	**-8 470 635,43**	**340 000 000,00**

Voimassa olevat takuut ja takuiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2025	Voimassa 31.12.2024	Voimassa Muutos 2025–2024	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2025 [1)]
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	**7 467 544,27**	**9 583 654,99**	**-2 116 110,72**	**7 467 544,27**
Vastuusitoumukset luottolaitoksille *Maaseutuelinkeinolaki (1295/1990), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki (1303/94), kolttalaki (256/1999), maaseutuelinkeinojen rahoituslaki (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki (45/2000)*	7 467 544,27	9 583 654,99	-2 116 110,72	7 467 544,27
Takuut yhteensä	**7 467 544,27**	**9 583 654,99**	**-2 116 110,72**	**7 467 544,27**
Takaukset ja takuut yhteensä	**77 861 347,41**	**88 448 093,56**	**-10 586 746,15**	**507 467 544,27**

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro	77 861 347,41	100,0	1,0000
Yhteensä	**77 861 347,41**	**100,0**	

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite15: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Sisältö

(1) Täydentäviä tietoja
(2) Selvitys rahaston tilinpäätöksen liitteeseen 7: Rahastosta annetut lainat

(1) Täydentäviä tietoja

Maatilatalouden kehittämisrahaston kirjanpidossa maksullisen toiminnan tuottoihin on kirjattu maan myynnit.

Ostoihin tilikauden aikana on kirjattu maa- ja vesialueiden ostot.

Rahoituskuluihin on kirjattu keskusrahalaitosten hoitopalkkiot, lainasaamisten tileistä poistot, tukisaatavien luottotappiot sekä takausluottojen hoitokorvaukset.

Vaihto-omaisuudessa valmiit tuotteet/tavarat käsittävät Makeran varoilla hankitut maa- ja vesialueet.

Lyhytaikaisissa saamisissa

- siirtosaamiset koskevat pääosin lainojen ja kauppahintasaamisten siirtyviä korkoja, SAMPO-tukisaatavia sekä
- muut lyhytaikaiset saamiset pääosin lainojen ja kauppahintasaamisten vuoden 2025 aikana kertyviä lyhennyksiä

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liitteessä 7: Valtiokonttorin hallinnoimissa lainoissa on tehty 2016 kaksi teknistä kirjausta peruskuivatuslainojen nostoihin. Valtiokonttorilta on jäänyt kirjaamatta vuodelle 2023 kuulunut kolttalainan nosto, muistiotosittella nosto oli ja se on oikein kirjattu Makeran kirjanpitoon. Myöntäjäraportin alku- ja loppusaldo eroaa tästä syystä edelleen 2025 Makeran kirjanpidosta. Valtiokonttori on ilmoittanut, että Makeran kirjanpidon saldot ovat oikeat.

Rahaston tilinpäätöksen liitteessä 10: Valtiontakaukset ja - takuut sekä muut vastuut

- **Myönnetyt takaukset** koskevat elinkeinonharjoittajille maatalouden rakennetuista (1476/2007), laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista (986/2011) sekä laki maatiloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista (922/2016) sekä laki maatiloille vuonna 2019 ja 2020 myönnettävistä valtiontakauksista (232/2019) nojalla myönnettäviä valtiontakauksia, joita voidaan myöntää sekä korkotukilainoille että pankkilainoille.
- **Muut monivuotiset vastuut** koostuu lainasaamisista, joihin sisältyvät valtionlainat sekä kauppahintasaamiset.

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

(2) Selvitys rahaston tilinpäätöksen liitteeseen 7: Rahastosta annetut lainat

Lainat käyttötarkoituksittain eriteltyinä	Lainapääoma varainhoito- vuoden alussa **1.1.2025**	Kertyneet korot (maksuperuste)	Uudet lainat	Kertyneet lyhennykset (maksuperuste)	Korot + lyhennyk-set Milj. €	Tileistä poistot	Pääomitetut korot	Lainapääoma varainhoito- vuoden lopussa **31.12.2025**	Rästissä olevat korot ja viiv. korot	Rästissä olevat lyhennykset
	€	€	€	€	€		€	€	euroa	euroa
Maankäyttölainat:					0,00			0,00		
Maatilalainat					0,00			0,00		
Maaseudun pienimuot.										
elinkeinotoim.lainat					0,00			0,00		
Maaseutuelinkeinolainat 91–95	6 359,63	58,30		2 119,90	0,00			4 239,73		
Maaseutuelinkeinolainat 96 -	3 943,51	43,02		3 943,51	0,00			0,00		
Rakennepolitiikkalain muk.					0,00			0,00		
Maaseutuelink.rahoit.lainat 2000	3 858 299,38	65 538,69		1 338 223,47	1,40			2 520 075,91		
Porotal. & luontelink. rahoit.lainat 2000	4 137 838,11	43 438,52		640 850,13	0,68			3 496 987,98		
Rahalaitosten lainat yhteensä	**8 006 440,63**	**109 078,53**	**0,00**	**1 985 137,01**	**2,09**	**0,00**	**0,00**	**6 021 303,62**	**0,00**	**0,00**
Kolttalainat 97 - (TIKE)	892 109,73	24 001,26	115 217,67	107 106,61	0,13			900 220,79	886,32	5 148,70
Peruskuivatuslainat (TIKE)	516 444,50	16 095,38		103 663,52	0,12			412 780,98	277,67	875,76
Valtiokonttorin perimät lainat yhteensä	**1 408 554,23**	**40 096,64**	**115 217,67**	**210 770,13**	**0,25**	**0,00**	**0,00**	**1 313 001,77**	**1 163,99**	**6 024,46**
Lainat yhteensä	**9 414 994,86**	**149 175,17**	**115 217,67**	**2 195 907,14**	**2,35**	**0,00**	**0,00**	**7 334 305,39**	**1 163,99**	**6 024,46**
Kauppahintasaamiset	168 660,13	4 832,42		28 217,93	0,03	7 203,32		133 238,88	8 180,78	50 724,23
Kauppahintasaamiset yhteensä	**168 660,13**	**4 832,42**	**0,00**	**28 217,93**	**0,03**	**7 203,32**	**0,00**	**133 238,88**	**8 180,78**	**50 724,23**
Provisiot valtion takauksista		1 057 545,92								
Yhteensä lainat ja kauppahinnat	**9 583 654,99**	**1 211 553,51**	**115 217,67**	**2 224 125,07**	**2,38**	**7 203,32**	**0,00**	**7 467 544,27**	**9 344,77**	**56 748,69**

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite15: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

(3) Maatilatalouden kehittämisrahaston käytetyt korkoetuudet valtionlainoissa 2025

Käytetyt korkoetuudet ovat laskennallisia eriä. Korkoetuus on kokonaiskoron ja asiakkaan maksaman koron välinen erotus. Valtionlainan kokonaiskorko on viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alempaa korkoa, kuitenkin vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa.

Käytetyt korkoetuudet 2025

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	ALMA-alue	Yhteensä
MEL	0,00	0,00	58,56	**58,56**
Porotalous/MEL	0,00	0,00	0,00	**0,00**
Rakennelaina	0,00	0,00	0,00	**0,00**
1996–1999 tuet	0,00	0,00	58,56	**58,56**
MARAlaina2000	0,00	0,00	61 691,52	**61 691,52**
Poro/Luont.2000	0,00	108 991,02	0,00	**108 991,02**
Kauden 2000-tuet	0,00	108 991,02	61 691,52	**170 682,54**
Yhteensä	**0,00**	**108 991,02**	**61 750,08**	**170 741,10**

Docusign Envelope ID: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5

6. Allekirjoitukset

Tilinpäätös ja toimintakertomus on hyväksytty Helsingissä 26. helmikuuta 2026.

Johtokunta

Puheenjohtaja Minna-Mari Kaila

Varapuheenjohtaja

Jonas Laxåback Esko Leinonen Outi Luoma-Aho

Mirja Rajala

Tilintarkastajien merkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä . . 2026

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

Piia-Tuulia Rauhala
JHT, KHT

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Minna Havia-Niemi
JHT, KHT

Certificate Of Completion

Envelope Id: B312149C-10C6-444D-83FC-AFBA6DB501C5
Status: Completed
Subject: Complete with Docusign: Makera_vuosikertomus_2025_liitteineen_allekirjoitettavaksi.pdf
Source Envelope:
Document Pages: 37
Signatures: 11
Envelope Originator:
Certificate Pages: 10
Initials: 0
Piia-Tuulia Rauhala
AutoNav: Enabled
piia-tuulia.rauhala@bdo.fi
EnvelopeId Stamping: Enabled
IP Address: 193.210.166.127
Time Zone: (UTC+02:00) Helsinki, Kyiv, Riga, Sofia, Tallinn, Vilnius

Record Tracking

Status: Original
02-03-26 | 10:43
Holder: Piia-Tuulia Rauhala
piia-tuulia.rauhala@bdo.fi
Location: DocuSign

Signer Events	Signature	Timestamp
Esko Leinonen Esko.Leinonen@ruokavirasto.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Esko Leinonen	Signed by: Esko Leinonen A7BA1338DAB646D... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 81.197.98.96 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 02-03-26 | 11:26 Signed: 02-03-26 | 11:28 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 225a1b74-8ebc-5c7f-94f0-189482e5e075
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 02-03-26 | 11:26

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 02-03-26 | 11:26
ID: db5b5c36-9a43-4c6e-8235-d69a912be093

Signer Events	Signature	Timestamp
Jonas Laxaback jonas.laxaback@slc.fi Secretary General Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Jonas Laxaback	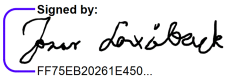 Signature Adoption: Drawn on Device Using IP Address: 91.182.143.10 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 02-03-26 | 11:40 Signed: 02-03-26 | 11:43 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 604c4ea1-9b71-5e6b-9da8-943ccddfb9ad
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 02-03-26 | 11:40

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 02-03-26 | 11:40
ID: 74495240-e8d6-452e-ab93-9adb6490f4fc

Joona Huhtakangas joona.huhtakangas@gov.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Joona Huhtakangas	 Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 88.114.209.254 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 06-03-26 | 08:26 Signed: 06-03-26 | 08:27 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 9f057b11-7d46-513c-aa98-a595e40f0e93
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 06-03-26 | 08:25

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 06-03-26 | 08:26
ID: 0e4d5f2f-fedc-4c2a-afbb-f126eed3c0bc

Signer Events	Signature	Timestamp
Juha Lappalainen juha.lappalainen@mtk.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Juha Lappalainen	Signed by: 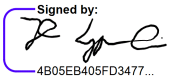 4B05EB405FD3477... Signature Adoption: Drawn on Device Using IP Address: 83.245.246.126 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 03-03-26 | 11:31 Signed: 03-03-26 | 11:34 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 1ad97fe9-dad3-5a13-bff9-bf3442d3ece4
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 03-03-26 | 11:30

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 03-03-26 | 11:31
ID: d0b7d71d-ad8a-4105-b81e-0c9798632171

Minna Havia-Niemi minna.havia-niemi@bdo.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Minna Havia-Niemi	Signed by: 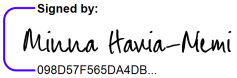 098D57F565DA4DB... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 91.152.216.248 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 09-03-26 | 13:05 Signed: 09-03-26 | 13:05 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: be3dc3c9-4e1a-5b9e-a99f-14156d9e4623
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 09-03-26 | 13:05

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 09-03-26 | 13:05
ID: a911c9aa-d5c5-4401-87c4-004f3f4698e6

Signer Events	Signature	Timestamp
Minna-Mari Kaila Minna-Mari.Kaila@gov.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Minna-Mari Kaila	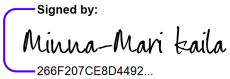 Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 192.49.74.232 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 09-03-26 | 11:20 Signed: 09-03-26 | 11:22 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 78ed85e3-5c12-592b-a495-ec4fc318beaf
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 09-03-26 | 11:19

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 09-03-26 | 11:20
ID: ebaf3a24-4267-4ae5-af29-2c6174d2f993

Mirja Rajala mirja.rajala@gov.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Mirja Rajala	 Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 91.158.245.255 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 03-03-26 | 14:02 Signed: 03-03-26 | 14:05 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: c7939f18-7622-5ce9-ab64-9d648baf6c63
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 03-03-26 | 14:01

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 03-03-26 | 14:02
ID: 3434b3e4-6d35-48a0-9648-13400c6f571f

Signer Events	Signature	Timestamp
Olli Niskanen olli.niskanen@luke.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Olli Niskanen	Signed by: 3BC8C836C1734A1... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 83.245.255.94 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 09-03-26 | 10:56 Signed: 09-03-26 | 10:57 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 0e3684f9-63cb-5014-8c19-33d439315d39
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 09-03-26 | 10:55

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 09-03-26 | 10:56
ID: c9ffa9ac-8a20-432d-8b8d-5b0829c0fe0c

Outi Luoma-Aho outi.luoma-aho@gov.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Outi Luoma-Aho	Signed by: 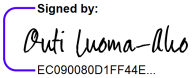 EC090080D1FF44E... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 192.49.74.232 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 02-03-26 | 12:00 Signed: 02-03-26 | 12:02 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 6b1f0005-ef2d-5a64-9d1f-f850b77559a8
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 02-03-26 | 12:00

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 02-03-26 | 12:00
ID: 942c0b25-56a1-4350-bbf0-9c694fb80ec1

Signer Events	Signature	Timestamp
Piia-Tuulia Rauhala piia-tuulia.rauhala@bdo.fi Partner BDO Oy Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Piia-Tuulia Rauhala	DocuSigned by: 87F1271ED5F74F0... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 93.106.181.195 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 09-03-26 | 13:00 Signed: 09-03-26 | 13:02 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 592ac489-8af4-5942-bdd5-384bb78e1a4e
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 09-03-26 | 13:00

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via Docusign

Sanna Koivumäki sanna.koivumaki@gov.fi Security Level: Email, Account Authentication (None), Digital Certificate **Signature Provider Details:** Signature Type: DocuSign Protect & Sign (Client ID: dde5e85d-4085-40b6-8785-da3ccd16d81e) Issuer: DocuSign Cloud Signing CA - G2 Subject: CN=Sanna Koivumäki	Signed by: 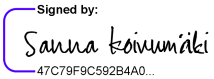 47C79F9C592B4A0... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 159.255.250.100 Certificate policy: [1]Certificate Policy: Policy Identifier=1.3.6.1.4.1.22234.2.14.3.41 [1,1]Policy Qualifier Info: Policy Qualifier Id=CPS Qualifier: https://www.docusign.fr/societe/politiques-de-certifications	Sent: 02-03-26 | 11:05 Viewed: 03-03-26 | 09:08 Signed: 03-03-26 | 09:10 Freeform Signing

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: eb495edf-a33c-45e6-8636-640768735162
Workflow Name: DocuSign ID Verification with EU Advanced
Workflow Description: This recipient will need to verify with a government approved ID and sign with EU Advanced signature. Make sure the name entered matches their ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: Finnish Bank eIDs (FTN)
Transaction Unique ID: 0dc883cb-158f-5b74-8d74-ae3d7bf5afc8
Country or Region of ID: FI
Result: Passed
Performed: 03-03-26 | 09:07

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 03-03-26 | 09:08
ID: 219fd634-6405-40b4-9d01-074b6dba4e3d

In Person Signer Events	Signature	Timestamp
Editor Delivery Events	**Status**	**Timestamp**
Agent Delivery Events	**Status**	**Timestamp**
Intermediary Delivery Events	**Status**	**Timestamp**
Certified Delivery Events	**Status**	**Timestamp**
Carbon Copy Events	**Status**	**Timestamp**
Witness Events	**Signature**	**Timestamp**
Notary Events	**Signature**	**Timestamp**
Envelope Summary Events	**Status**	**Timestamps**
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	02-03-26 | 11:05
Certified Delivered	Security Checked	03-03-26 | 09:08
Signing Complete	Security Checked	03-03-26 | 09:10
Completed	Security Checked	09-03-26 | 13:05
Payment Events	**Status**	**Timestamps**
Electronic Record and Signature Disclosure		

ELECTRONIC RECORD AND SIGNATURE DISCLOSURE

From time to time, BDO Oy (we, us or Company) may be required by law to provide to you certain written notices or disclosures. Described below are the terms and conditions for providing to you such notices and disclosures electronically through the DocuSign system. Please read the information below carefully and thoroughly, and if you can access this information electronically to your satisfaction and agree to this Electronic Record and Signature Disclosure (ERSD), please confirm your agreement by selecting the check-box next to 'I agree to use electronic records and signatures' before clicking 'CONTINUE' within the DocuSign system.

Getting paper copies

At any time, you may request from us a paper copy of any record provided or made available electronically to you by us. You will have the ability to download and print documents we send to you through the DocuSign system during and immediately after the signing session and, if you elect to create a DocuSign account, you may access the documents for a limited period of time (usually 30 days) after such documents are first sent to you. After such time, if you wish for us to send you paper copies of any such documents from our office to you, you will be charged a $0.00 per-page fee. You may request delivery of such paper copies from us by following the procedure described below.

Withdrawing your consent

If you decide to receive notices and disclosures from us electronically, you may at any time change your mind and tell us that thereafter you want to receive required notices and disclosures only in paper format. How you must inform us of your decision to receive future notices and disclosure in paper format and withdraw your consent to receive notices and disclosures electronically is described below.

Consequences of changing your mind

If you elect to receive required notices and disclosures only in paper format, it will slow the speed at which we can complete certain steps in transactions with you and delivering services to you because we will need first to send the required notices or disclosures to you in paper format, and then wait until we receive back from you your acknowledgment of your receipt of such paper notices or disclosures. Further, you will no longer be able to use the DocuSign system to receive required notices and consents electronically from us or to sign electronically documents from us.

All notices and disclosures will be sent to you electronically

Unless you tell us otherwise in accordance with the procedures described herein, we will provide electronically to you through the DocuSign system all required notices, disclosures, authorizations, acknowledgements, and other documents that are required to be provided or made available to you during the course of our relationship with you. To reduce the chance of you inadvertently not receiving any notice or disclosure, we prefer to provide all of the required notices and disclosures to you by the same method and to the same address that you have given us. Thus, you can receive all the disclosures and notices electronically or in paper format through the paper mail delivery system. If you do not agree with this process, please let us know as described below. Please also see the paragraph immediately above that describes the consequences of your electing not to receive delivery of the notices and disclosures electronically from us.

How to contact BDO Oy:

You may contact us to let us know of your changes as to how we may contact you electronically, to request paper copies of certain information from us, and to withdraw your prior consent to receive notices and disclosures electronically as follows:
To contact us by email send messages to: tiimikoordinaattorit@bdo.fi

To advise BDO Oy of your new email address

To let us know of a change in your email address where we should send notices and disclosures electronically to you, you must send an email message to us at tiimikoordinaattorit@bdo.fi and in the body of such request you must state: your previous email address, your new email address. We do not require any other information from you to change your email address.

If you created a DocuSign account, you may update it with your new email address through your account preferences.

To request paper copies from BDO Oy

To request delivery from us of paper copies of the notices and disclosures previously provided by us to you electronically, you must send us an email to tiimikoordinaattorit@bdo.fi and in the body of such request you must state your email address, full name, mailing address, and telephone number. We will bill you for any fees at that time, if any.

To withdraw your consent with BDO Oy

To inform us that you no longer wish to receive future notices and disclosures in electronic format you may:

i. decline to sign a document from within your signing session, and on the subsequent page, select the check-box indicating you wish to withdraw your consent, or you may;

ii. send us an email to tiimikoordinaattorit@bdo.fi and in the body of such request you must state your email, full name, mailing address, and telephone number. We do not need any other information from you to withdraw consent.. The consequences of your withdrawing consent for online documents will be that transactions may take a longer time to process..

Required hardware and software

The minimum system requirements for using the DocuSign system may change over time. The current system requirements are found here: https://support.docusign.com/guides/signer-guide-signing-system-requirements.

Acknowledging your access and consent to receive and sign documents electronically

To confirm to us that you can access this information electronically, which will be similar to other electronic notices and disclosures that we will provide to you, please confirm that you have read this ERSD, and (i) that you are able to print on paper or electronically save this ERSD for your future reference and access; or (ii) that you are able to email this ERSD to an email address where you will be able to print on paper or save it for your future reference and access. Further, if you consent to receiving notices and disclosures exclusively in electronic format as described herein, then select the check-box next to 'I agree to use electronic records and signatures' before clicking 'CONTINUE' within the DocuSign system.

By selecting the check-box next to 'I agree to use electronic records and signatures', you confirm that:

- You can access and read this Electronic Record and Signature Disclosure; and
- You can print on paper this Electronic Record and Signature Disclosure, or save or send this Electronic Record and Disclosure to a location where you can print it, for future reference and access; and
- Until or unless you notify BDO Oy as described above, you consent to receive exclusively through electronic means all notices, disclosures, authorizations, acknowledgements, and other documents that are required to be provided or made available to you by BDO Oy during the course of your relationship with BDO Oy.